

ΕΙΝΑΙ ΚΑΠΟΙΑ ΔΡΑΜΑΤΑ...

Στὴν Εἰρήνη Βαρούχα

Ἡ δραμάτων δράματα
μὲ σφραγισμένα χεῖλη...
κι' ἄγραφα κι' ἀπάνταστα
οὐκ παραιτοῦν οἱ Αἰσχύλοι
(Παλαμᾶς—Τάφος)

«Ἐτη πολλά καὶ εὐτυχὴ τὸ νέον ἔτος Σέμνη μὴ νομίσῃς ὅτι σὲ ἐλησμόνησα».

Οἱ λίγες αὐτὲς γραμμές, χαραγμένες ἀταχτα καὶ χωρὶς κόμματα καὶ τελείες σ' ἓνα κομμάτι χαρτί, μ' ἔκαναν τὴν πρωτοχρονιὰ νὰ θυμηθῶ τὸ μικρὸ Θανάκη, ἓνα παιδίκι ἐντεκα χρόνων, ποὺ εἶχε ἔρθει ἄρρωστο κ' ἔφυγε γερὸ τὸν περασμένο Ὀχτώβου ἀπ' τὸ Σανατόριο.

Ἐκεῖνο τὸ πρωτ' εἴμασθε ὅλοι στὴν τραπεζαρία καὶ πίναμε τὸ γάλα μας· μὰ δὲν ἀρχίσαμε νὰ λέη καθένας τὰ ὄνειρά του, ὅπως τίς ἄλλες μέρες, ζητώντας ἀπ' τοὺς φημιζόμενους ὄνειροκρίτες νὰ μᾶς τὰ ἐξηγήσουν, οὔτε, βρέθηκαν δυὸ τρεῖς ποὺ νὰ παραπονεθῇ καν πὼς ὑπόφεραν ἀπὸ ἀϋπνία, μὰ ὅλοι μὲ κῆποι χαρὰ ζωγραφισμένη στὰ πρόσωπά τους,—ἔστω κι' ἂν ἔτσι ζητούσαμε ὁ καθένας νὰ κρύψουμε μιὰ λύπη—ἀστετυούμεσθε καὶ λέγαμε τί κάναμε περίσου τέτοια μέρα καὶ ποιὸς εἶχε χάσει ἢ κερδίσει στὰ χαρτιά. Τὸ τραπέζι· ἑορτάσιμα στολισμένο, μὲ κουραμπιέδες καὶ τσουρέκια γιὰ τὸ ἐξαιρετικὸ τῆς ἡμέρας, ἔδειχνε καὶ κείνο χαρούμενη ὄψη καὶ τὸ χιόνι ποὺ δὲν εἶχε λυῶσει ἀκόμα, ἔχουε στὴν ψυχὴ κείνου, ποὺ μέσ' ἀπὸ τὸ τζάμι τὸ κοίταζε, κῆποι αἶσθημα γαλήνης.

Τὰ βήματα τῶν ἀλόγων ποὺ ἀκούστηκαν ἀπ' ἔξω, μᾶς ἔκαναν νὰ φωνάξουμε χαρούμενοι: «Τὸ ταχυδρομεῖο! γρήγορα Γιάννη, φέρε μὲς τὰ γράμματα».

Κεῖνη τὴν ἡμέρα δὲν ἔμεινε κανεὶς παραπονεμένος· ὅλοι εἶχαν κάρτες, γράμματα καὶ μπιλιέτα. Ἐγὼ σταμάτησα, θυμάμαι, πρῶτα-πρῶτα σ' ἓνα μπιλιετάκι ποὺ ἦ ἐπιγραφή του ἔδειχνε χαραχτήρα ἀγνωστό μου, σὰν παιδιοῦ ἢ ἀμόρφωτου ἀνθρώπου. Τὸ ἀνοιξα καὶ διάβασα: «Ἐτη πολλά καὶ εὐτυχὴ τὸ νέον ἔτος Σέμνη μὴ νομίσῃς ὅτι σὲ ἐλησμόνησα» καὶ ὑπογραφή: Ἀθανάσιος Χ. Τὸ ὄνομα εἶταν γραμμένο μὲ μεγαλότυπα γράμματα κι' ἔδινε τὴν ἐντύπωση πὼς εἶχε βάλει· κείνος ποὺ τῷ γραφε ὅλη του τὴ δύναμη γιὰ νὰ τὸ καλλιγράψῃ.

— «Παιδιά, φώναξα, εἶχα γράμμα ἀπ' τὸ Θανάκη».

— «Μπα! τί κάνεις;» ρώτησαν ὅλοι μαζί.

— «Μόνο δυὸ λόγια γράφει· διαβάστε τα γιὰ νὰ γελάσετε».

Καὶ τὴ στιγμὴ ποὺ ἕνας κρυτώντας τὸ μπιλιετάκι τὸ διάδιδε κι' οἱ ἄλλοι σκυμμένοι ἀπάνω του προσκυνοῦσαν νὰ δοῦνε τὰ γράμματα, πέρασε ἀπ' τὸ νοῦ μου ὁλόκληρη ἡ ἱστορία τοῦ παιδιοῦ αὐτοῦ, ποὺ σπᾶ-

νια ἀκούει κανεὶς παρόμοιες στὴ ζωὴ.

Τὴν πρώτη μέρα ποῦ, ἔδω κι' ἓνα χρόνο τώρα, πῆγα στὸ Σανατόριο, ἔταν, κουρασμένη ἀπ' τὸ δρόμο ξαπλώθηκα στὸ κρέββατι, ποὺ ἀκόμη δὲν τὸ ἄφισα, ἀκουσα ἀπ' τὸ πλαγινὸ δωμάτιο μιὰν εὐγενικὰ καὶ λυπητερὴ φωνὴ νὰ λέη στὴ νοσοκόμα: «Φωφώ, εἶναι μεγάλο τὸ κερτιτσάκι ποὺ ἦθε τώρα;» Πολλὲς νύχτες ἔπειτα, ἔταν ξυπνοῦσα κάποτε γιὰ λίγα λεπτά, ἢ ἴδια φωνὴ ἀπ' τὸ πλατὺνὸ δωμάτιο ἔφτανε ὡς ἐμένα παραπινάρα πάντα καὶ διακομμένη· «Ἀχ! Ἀχ, Θέ μου, ἄχ!» Ὁ δυνατός βήχας τὴν ἔκανε νὰ παύῃ καὶ ὑστερ' ἀπ' τὸν κρότο ποὺ ἔκανε τὸ φτυστήρι ἔταν χτυποῦσε πάνω στὸ τραπέζακι τῆς νύχτας, τὸ σιγανὸ κλάμα ξανάρχιζε πάλι κι' ἔφτανε ἀκόμη πρὸς σιγανὸ ὡς τὸ δωμάτιό μου. Κάποια νύχτα ἀκουσα λόγια· εἶταν μόνη της καὶ βέβαια θὰ παραμιλοῦσε· πρόσεξα περισσότερο καὶ μπόρεσα νὰ ξεχωρίσω μέσ' σ' ἄλλα: «Ἀγγελέ μου, Θόδωρέ μου!» καὶ ἔπειτα «ἄχ, Θέ μου δὲν πεθαίνω νὰ ἡσυχάσω;» Καὶ πάλι ὁ βήχας ποὺ τὴν τράνταζε, τὴν ἔκανε νὰ παύῃ.

— «Δὲ μοῦ λές, Φωφώ, ρώτησα τὴ νοσοκόμα, τί ἔχει ἡ κυρία ποὺ εἶναι στὸ διπλὸν δωμάτιο καὶ στενάζει ὁλοένα;»

«Ἀ! ἡ κακομοίρα, εἶναι δυστυχισμένη» δὲ διάβασες στίς ἐφημερίδες γιὰ τὴν αὐτοκτονία ποὺ ἐγινε ἀνήμερα τῶν Βατίων; Εἶταν ὁ ἀντρας, ἓνας ἀξιωματικός, ποὺ μόλις ἔμαθε ἀπ' τοὺς γιατροὺς τὴ θέση τῆς γυναίκας του, αὐτοκτόνησε στὸ δωμάτιό της. Ἐπειτα τὴν ἔφεραν αὐτὴν ἔδω καὶ τώρα ἔχει γίγει νευρασθενική καὶ ὅλο κλαίει καὶ τὸν φωνάζει».

— «Τί δυστυχία!»

Σὲ λίγες μέρες, ἔταν περνοῦσα ἔξω ἀπ' τὸ δωμάτιό της, τὴν εἶδα, κ' ἡ εἰκόνα της, ἂν καὶ σδυμένη κάπως, δὲ μοῦ ἔφυγε ἀκόμα ἀπ' τὴ μνήμη μου. Προχωροῦσε πρὸς τὸ παράθυρο, καὶ ἔσκυβε πρὸς τὰ μπρός, κλόνοντας ἔτσι κείνον ποὺ τὴν ἔδλεπε νὰ θυμηθῇ τὴν Αὐτοκράτειρα Ἐλισάβετ, ὅπως τὴν περιγράφει ὁ Χρυστομάνος στὸ βιβλίο του. Φοροῦσε μαῦρα, εἶταν μελαφροῦς καὶ ἀδύνατη καὶ ξεχώριζε κανεὶς στὴ μορφὴ της μιὰ λεπτότητα κ' εὐγένεια.

Ἄλλη μιὰ μέρα, καθὼς γύριζα ἀπὸ τὴ βεράντα στὸ δωμάτιό μου, εἶδα μιὰ μαυροντυμένη κυρία νὰ προχωρῇ πρὸς τὸ εἰκονοστάσιο· σταμάτησε μπρὸς στὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας, ἀκούμπησε τὸ πρόσωπό της ἀπάνω καὶ ξέσπασε σὲ ἀναφυλλήτᾳ... Εἶταν ἡ γειτόνισσά μου.

Συνεῖθισα σιγὰ-σιγὰ τὰ κλάματά της καὶ τὰ παρόντά της καὶ δὲ μὲ λυποῦσαν πιά τόσο· οἱ περίπατοι ποὺ ἀρχισα νὰ κάνω μ' ἔδιωχναν ἀπ' τὸ δωμάτιό μου κ' ἔτσι, ἂν καὶ τὴν παρακολουθοῦσα μ' ἐνδιαφέρο, δὲ μοῦ τραβοῦσε πιά ὅπως πρὶν τὴ συμπνία.

Σὲ καμμιά δεκαριά μέρες ἡ μαυροντυμένη κυρία ἔφυγε· δὲ μποροῦσε νὰ φάη τίποτα καὶ θὰ πῆγαινε σὲ μιὰ στομαχολογικὴ κλινική, στὴν Ἀθήνα· ἔφαμε ὅλοι πὼς δὲ θὰ ζοῦσε καὶ ἔταν ἀποχαρτωντάς τη,

τῆς εὐχρηθῆκαμε «καλὴν ὑγεία», καταλαβαίναμε καλὰ πόσο λίγο θάπιανε ἡ εὐχὴ μας.

Τὸ ἴδιο βράδι στὸ τραπέζι ὁ γιαντρός μᾶς εἶπε πῶς θὰ ἐρχότανε τὴν ἄλλη μέρα τὸ παιδάκι τῆς κυρίας αὐτῆς, ἕνα ἀγοράκι ἔντεκα χρόνων. «Ἡ καυμένη, δὲν τὸ ξέρει πῶς εἶναι ἄρρωστο, γιατί εἶταν αὐτοκτόνησε ὁ ἄντρας τῆς στὴν Κρήτη, αὐτὸ εἶταν ἐσωτερικὸ στὸ σχολεῖο κ' ἐκεῖ νομίζει πῶς εἶναι ἀκόμη», μᾶς εἶπε κι' ἐμείναμε μ' ἀνοιχτὰ στόματα στὸ ἄκουσμα τῆς παράξενης αὐτῆς ἱστορίας.

Τὸ παιδάκι ἦρθε εἶταν ντροπαλὸ, λίγο χλωμό, καλοντυμένο καὶ θυμᾶμαι πῶς φοροῦσε στὸ χέρι ἕνα ρολόϊ βραχιόλι. Ἐπειδὴ δὲν εἶχε ὄρεξη γιὰ φαγητό, τὸ ρωτοῦσε ὁ γιαντρός: «γιατί δὲν τρώς;» — «Δὲ μ' ἀρέσει τὸ φαγητό». — «Τί σ' ἀρέσει; τὰ μακρύνια;» — «Ὅχι». — «Τὸ ψητό;» — «Ὅχι». — «Ἀλλὰ τί λοιπὸν θέλεις;» Κι' αὐτὸ σιγανὰ καὶ ἀργά, μὲ κατεδασμένα τὰ μάτια, ἀπάντησε: «κεφτέδες». Κι' ἀπὸ τότε οἱ κεφτέδες σερβίρουνταν συχνὰ στὸ τραπέζι γιὰ χάρη τοῦ μικροῦ. Μιλοῦσε λίγο καὶ ντροπέτανε ὅλους, ἐμᾶς τὰ κορίτσια δὲ μᾶς κοίταζε ποτὲ στὰ μάτια καὶ ἔταν τοῦ μιλούσαμε κοκκινίζε.

Σιγά-σιγά ἐπῆρε θάρρος· ἐγίνε πιὸ ὀμιλητικὸς, ἀρχισε νὰ παχαίνει καὶ νὰ παίρνῃ τὸ χρῶμα τῆς ὑγείας· καὶ δὲν εἶταν ἀνάγκη πιά νὰ ἔχῃ κεφτέδες γιὰ νὰ τρώῃ, εἶχε τόση ὄρεξη ποὺ ἔτρωγε περισσότερο ἀπὸ μᾶς τοὺς μεγάλους. Σ' αὐτὸ συντελοῦσαν τὰ τρεξίματά του γιὰ νὰ πιάσῃ πεταλούδες μὲ μιὰν ἀπόχη ποὺ παράγγειλε καὶ τοῦφεραν ἀπ' τὴν Ἀθήνα. Τώρα πλησίαζε περισσότερο ἐμᾶς τὰ κορίτσια ἀπ' τοὺς ἄντρες, μᾶς ἔκανε ὅλες τὶς χάρες καὶ ἅμα πῆγαινε περίπατο, δὲν ξεχνόσε νὰ μᾶς φέρῃ λουλούδια.

— «Αὐτὸς ὁ μικρὸς ὅλο στὰ δωμάτια τῶν κοριτσιῶν βρῖσκεται· εἶναι ἐρωτευμένος μ' αὐτές», εἶπε μιὰ μέρα γελώντας ὁ γιαντρός στὸ βοηθό του, μπρὸς στὸ μικρό. Αὐτὸ τὸν πείραξε στὸ φιλότιμο καὶ ἦρθε στὸ δωμάτιό μου γιὰ νὰ παραπονεθῇ. — «Ἄκους νὰ μοῦ πῇ πῶς σὰς ἔχω ἐρωμένες!», ἔλεγε φουρκισμένος — καὶ δὲ μὲ μέλει γιὰ τίποτα ἄλλο παρὰ ποὺ μὲ πρόσβαλε μπρὸς στὸν κ. Τ.» (τὸ βοηθὸ τοῦ γιαντροῦ).

— «Ποῦ εἶναι ἡ μαμά σου κι' ὁ μπαμπᾶς σου; τὸν ρώτησε μιὰ μέρα ἕνας ἄρρωστος.

— Στὴν Ἑλβετία· ἔπαθε ἡ μαμά μου φαρυγγίτιδα κ' ἐπῆγε γιὰ νὰ γίνῃ καλά».

Κάποιο πρωτὶ ξύπνησε λυπημένος. — «Τί ἔχεις Θανάσῃ;» — «Εἶδα στὸν ὕπνο μου τὴ μαμά μου», ἀπάντησε μὲ τὰ δάκρυα στὰ μάτια. — «Σ' ἀγαποῦσε ἡ μαμά σου;» — «Πάρα πολὺ· ἐπειδὴ μ' ἄρσαν οἱ κεφτέδες μούφτιανε μόνη τῆς καὶ δὲν ἄφινε τὴν ὑπερέστια». — «Ἐ, πάλι θὰ τὴν ξαναἰδῇς». Δὲν ἀπάντησε, παρὰ βυθίστηκε σὲ σκέψη καὶ νόμιζε κανεὶς πῶς ἀπ' τὰ βλέμματά μας ποὺ διασταυρώνουνταν καταλάβαινε καὶ τι ἀπ' τὴ δυστυχία ποὺ τὸ περικύκλωνε.

Ἀπὸ τοὺς πρώτους μῆνες ἔγινε σοφός· ἔτσι τοῦλάχι-στο τοῦ λέγαμε ὅλοι· ἔμαθε πῶς ἔπρεπε νὰ φεύγῃ ἀπ'

τὸ σαλόνι, ὅταν ἀρχίζαν οἱ μεγάλοι κουβέντες ποὺ δὲν εἶταν γι' αὐτόν· ἀπ' τὶς συζητήσεις μας μὲ τοὺς γιαντροὺς, ἔμαθε ὅλες τὶς ἐκδήλωσες τῆς ἀρρώστειας μας· πότε εἶναι φόβος νὰ πεθάνῃ κανεὶς, πότε ἔχει ἐλπίδα νὰ γείνῃ καλά, τί διαφέρουνε οἱ ρόγχοι ἀπ' τοὺς τριγμούς, πόσες βλάβες καὶ πόσα καλά μπορεῖ νὰ φέρῃ μιὰ αἰμόπτυση καὶ ὅλες τὶς λεπτομέρειες τῆς ἀρρώστειας ποὺ κατέστρεψε τὸ σπίτι του.

Κάθε βράδυ στὶς δέκα, ὅταν περνοῦσα ἀπ' τὸ δωμάτιό του γιὰ νὰ τοῦ πῶ «καληνύχτα», τὸν ἔβλεπα ξαπλωμένο στὸ κρεβάτι του μ' ἕνα βιβλίο στὸ χέρι καὶ μὲ τὸ θερμόμετρο στὸ στόμα νὰ διαβάσῃ, ὅπως ἔβλεπε πῶς ἔκαναν οἱ ἄλλοι, μ' ἕνα ὕψος τέτοιας σοβαρότητας ποὺ δὲ μπορούσε κανεὶς, βλέποντάς τον, νὰ μὴ γελάσῃ.

Ἐνα μεσημέρι, καθὼς γύριζα ἀπ' ἔξω, τὸν εἶδα νὰ βγαίνει ἀναμμένος ἀπ' τὸ δωμάτιό μου. — «Τί ἔπαθε Θανάσῃ;» — «Νά, αὐτὴ μέσα—ἐννοοῦσε τὴ συντροφισσά μου—θέλει νὰ μοῦ πάρῃ τὴν πεταλούδα ποὺ ἔπιασα· λέει πῶς αὐτὴ τὴν πρωτοεῖδε, ἐνῶ ἐγὼ, πρὶν νὰ μοῦ πῇ τίποτα, ἔτρεξα γιὰ νὰ τὴν πιάσω».

— «Α! δὲν ντρέπεστε νὰ μαλλώνετε γιὰ τέτοια μικροπράγματα; Ἐσὺ ποὺ εἶσαι κύριος, πρέπει νὰ τῆς τὴ χάρισης». Δὲν ἀπάντησε· σὲ λίγο ἐρχεται μὲ τὸ ἴδιο ὕψος καὶ πετάει ἕνα κομμάτι χαρτί στὸ τραπέζι· τὸ πῆραμε ἐγὼ καὶ ἡ συντροφισσά μου — τὸ ἄρρωστο κοριτσάκι ποῦμενε στὸ ἴδιο δωμάτιο μὲ μένα καὶ ποὺ δὲν ὑπάρχει πιά — καὶ τὸ διαβάσαμε: «Δὲ θέλω νὰ μοῦ μιλήσῃς. Ἀθανάσιος Χ.», ἔγραφε καὶ μᾶς ἔκανε νὰ σκάσουμε στὰ γέλια.

Πολλὲς φορὲς πηγαίναμε μαζὺ περίπατο· μοῦ μιλοῦσε συχνὰ γιὰ τὴ μαμά του καὶ τὴν ἀγάπη ποὺ τοῦ εἶχε· ὅταν εἶταν μικρός, μοῦ ἔλεγε, τοῦ εἶχε χάρισε καὶ μιὰν ἀδερφοῦλα, μὰ πέθανε ὅταν εἶταν μωρὸ ἀκόμη, κι' ἀπὸ τότε ἡ μαμά του εἶταν πάντα ἄρρωστιάρα. «Ποιὸς ξέρει πότε θὰ τὴν ξαναἰδῶ!» μεῦλεγε μὲ μιὰ πίκρα ζωγραφισμένη στὸ ροδοκόκκινο προσωπάκι του — «δὲ βαστάω πιά νὰ εἶμαι μακριὰ τῆς».

Μιὰ μέρα μάθαμε πῶς ἡ μητέρα του εἶχε πεθάνει ὕστερ' ἀπὸ ἕνα μῆνα ἀφότου ἔφυγε ἀπ' τὸ Σανατόριο κι' ἀπὸ τότε αἰστανθήκαμε ὅλοι κάποια ξεχωριστὴ συμπάθεια γιὰ τὸ παιδί αὐτό, ποὺ ἀπὸ τόσο μικρὸ ἔπρεπε ὀλεμόναχε νὰ πολεμήσῃ ἐνάντια στὴ Μοῖρα, χωρὶς νάχῃ γι' ἀποκομὴν τὰ γόνατα τῆς μάνας· Κι' ὅταν, γερὸ πιά, ἔφυγε σὲ λίγους μῆνες ἀπ' τὸ Σανατόριο, μὲ κάποιαν ἰδιώτερη συγκίνηση τὸ παρακολουθήσαμε ὅταν, ἀπάνω στὸ μουλᾶρι, κατέβαινε ἀπ' τὸ βουνό, ὡς ποὺ χάθηκε πιά ἀπ' τὰ μάτια μας.

Δὲ μᾶς ἔγραφε παρὰ τὰ λίγα αὐτὰ λόγια τὴν ἡμέρα τῆς πρωτοχρονιάς, ποὺ δὲ μᾶς πληροφάρωσαν οὔτε ποῦ ἔμενε, οὔτε ἂν εἶταν ἀκόμη καλά.

Τώρα τελευταῖα ὁ γιαντρός μᾶς εἶπε πῶς τὸν εἶδε στὴν Ἀθήνα· «Ἐχει σοβαροποιηθῇ—μᾶς ἔλεγε—πηγαίνει πρωτὶ κι' ἀπόγεμα περίπατο στὸ Ζάππειο μ' ἕνα μπαστεουνάκι στὰ χέρια. Οἱ συγγενεῖς του, ὅπως

τούς είπα, δὲν τὸ ἐστείλαν στὸ σχολεῖο, ἀλλὰ μένει σ' ἕνα σπῆτι οἰκίτροφος κ' ἕνας δάσκαλος τοῦ κάνει ποὺ καὶ ποὺ μαθήματα. Δὲν εἶναι τόσο παχύς, ὅπως ἐδῶ, εἶναι ὅμως πολὺ καλὰ».

— «Γιατί δε μὰς γράφει; τὸν ρωτήσατε;»

— «Αἱ... ναί. Μοῦ εἶπε πὼς φοβάται μήπως τοῦ ἀπαντήσετε καὶ δὲ θέλει νὰ μάθουνε πὼς εἶταν ἐδῶ».

— «Γιὰ τοὺς γονεῖς τοῦ ἔμαθε τίποτα;»

— «Ὅχι» τὸ περίεργο εἶναι πὼς οὔτε ρώτησε ποτὲ γι' αὐτούς· ἡ θεία τοῦ ποὺ μοῦ τὸ εἶλεγε, ὑποθέτει πὼς τῷχει καταλάβει καὶ φοβάται νὰ ρωτήσῃ, μήπως τοῦ τὸ βεβλιώσουνε...»

ΣΕΜΝΗ ΠΑΠΑΣΠΥΡΙΔΟΥ

ΜΙΑΣ ΝΥΧΤΙΑΣ ΑΓΡΥΠΝΙΑ

1

Θεέ, ποὺ ποτέ; μὴν δὲν λίσταψα, ἀπόψε ἔρχομαι νὰ καταφύγω σὲ Σένα. Ἡ νύχτα εἶναι κατάμαυρη καὶ τὰ σύγκρουα μιᾶς ἀτέραντης ἐρημιᾶς σέρκουν ἀπάνου μου. Μὰ τὰ χέρια μου εἶναι ἄδεια καὶ μάταια ὁ βωμός σου θὰ προσμένῃ τὸ συνηθισμένο του δῶρο.

Ὅλο τὰσήμερι καὶ χρυσάφι τῆς ψυχῆς, ποὺ Ἐοὺ—τώρα τὸ νοιώθω—μοῦ χάρισε, τὰ σπατάλεσα ἀνάμελα ἔξω ἀπὸ τὸ ναὸ Σου, καὶ τώρα πιά, δὲ μοῦ μένει τίποτα ἄξιον νὰ σοῦ προσφέρω γιὰ ξαγορά— μήτε ἡ καρδιά μου.

Ὅλο καὶ πιὸ κάτω σκύβω ντροπιασμένος, γιατί νοιώθω νὰ ὑλιστροῦν ἀπάνου μου γαληνές οἱ ματιές σου σὰν τίς ἀχτίδες τοῦ ἡλίου πάνου ἀπ' τὴν παγωμένη θάλασσα. Εἶσαι τόσο καλός! Νὰ, Σοῦ ἀπιθῶνω στὰ πόδια ὅ,τι ἔχω—ἕνα κουρέλλι ἀπ' τὸ μεγάλο μου Πόντο.

Δέξου το, Πανάγαθε, καὶ σύ, ἂ θέλῃς, θὰ τὸ κάνης νὰ γίνῃ χρυσάφι.

2

Μὲ πότισες μὲ ὕδα τὰ μάγια τῆς Ζωῆς καὶ μὲ ξανάνισες; λουζοντάς με στὸ ἀθάνατο νερὸ τῆς ὁμορφιάς σου; Εὐλογημένη νᾶσαι.

Σὰν ὄριμος γλυκόχυμος καρπός, κάθε σου χάρη ἔπεσε πάνου μου. Πλούσια τῆς νιότης σου τὰ δῶρα ξεχείλισαν ἀπ' τὴν ἀγκαλιά μου καὶ μέσ' ἀπὸ τὰ δάχτυλα καὶ τὰ σκόρπισα πρόσχαρος σ' ὅλον τὸν κόσμον πὰ στὰ φτερά τοῦ στίχου μου. Κ' ἡ πιὸ μικρὴ κλωστή τοῦ εἶναι μου φούσκωσεν ἀπ' τὸ ροδόσταμα τῆς ἀγάπης σου.

Τώρα, βουλήθηκες νὰ στρέψῃς ἀλλοῦ, ἀπὸ μένα, τὸ ξωογόνο της ποτάμι. Μὰ τὴ θύμησιν τῆς περασμένης σου καλοσύνης ποιὸς μπορεῖ νὰ μοῦ τὴ σβήσῃ;

Ὁ πιστὸς στρατοκόπος, ποὺ σύγκρομος ἀναγάλλισεν ἀπ' τὴν λιανὰ μέρη δόλακερες, δέχεται ἀγόγγυστα τὴ μπόρα καὶ λέει γονατισμένος: «Εὐλογημένος νᾶσαι, Θεέ μου, ποὺ τόσον καιρὸ, μὲ ἄφινες νὰ χαρῶ τὸν ἥλιο Σου».

ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΝΤΟΣ

ΛΙΟΥΜΝΙΤΣΩΤΙΚΑ ΟΝΟΜΑΤΑ

Γιὰ τοὺς Κουτσόβλαχους πολλὰ ἔχουν γραφτῇ καὶ τελευταῖοι, ὅσο ξέρω, ἔγραψαν γι' αὐτοὺς οἱ Wace καὶ Thompson, ποὺ τοὺς περὶαχέονται γιὰ φυλὴ νομαδική, γι' αὐτὸ καὶ τιτοφόρησαν τὸ διδύλιό τους «The Nomads of the Balkans». Μὰ ὅσα νὰ κι ἂν προσθέτῃ κι αὐτὸ τὸ διδύλιον συντελεστικὸ γιὰ τὸ γνῶρισμα τοῦ συγγενικοῦ μας αὐτοῦ λαοῦ, ἡ ἀπόστασις ὡς ποὺ νὰ καλογνωριστῇ μένει πάντα πολὺ μεγάλη.

Τελευταῖα μένοντες ἔξω ἀπὸ ἕνα δλάχικο χωριὸ κοντὰ στὰ σύνορα, τὴ Λιούμνιτσα, θέλησα κ' ἐγὼ νὰ γνωρίσω λίγον τὴ γλώσσαν του καὶ τὰ συνηθῆτα του καὶ σὲ μερικὰς κλεφτὲς ὥρες ποὺ κατέδχυνα κάτου στὸ χωριὸ κοντὰ σὲ ἄλλα σημεῖωσιν καὶ τὰ ὀνόματα ποὺ δημοσιεύονται δωπέρα.

Ἀπ' αὐτά, ὅσα εἶναι ὀνόματα ἀντρῶνε θὰ δρισκούνται ἐδέκια. πρὸ πάντων τὰ παρανόματα, στοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους καὶ τᾶλλα ἐπίσημα διδύλια τῆς περιοχῆς ἐκείνης, ἀλλὰ παραμορφωμένα καὶ ὄχι ὅπως τὰ πῆρα ἡγὼ ἀπὸ τὸ στόμα τῶν κατοίκων, καὶ γι' αὐτὸ δὲν εἶναι ἄσκοπο νὰ ξαναδοθῶν.

Δυστυχῶς βαφτιστικὰ πολὺ λίγα μόνο μπόρεσα νὰ καταγράψω καὶ οὔτε μπόρεσα νὰ ἐξακριβώσω ὅπως ἤθελα καὶ ὅσο εἶταν μπορετὸ τὴ σημεῖωσι, ἐξὸν ἀπὸ λίγα, τῶν παρανομάτων καὶ τὰ πρωτότυπα τῶν βαφτιστικῶν. Ἀλλὰ ἐδῶ περιορίζομαι στὸ νὰ δώσω τοὺς τύπους μόνο καὶ τίποτα περισσότερον.

Γιὰ τὸ τί χρειάζονται τῶρα τὰ ὀνόματα—τοῦτα—ὅταν ἐρμηνευθοῦν* κίολα, ἐννοεῖται, καὶ ὄχι ἔτσι ξερά, δὲν πιστεύω νὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ δοθῇ ἐξηγήσιν. Γνωστὸ εἶναι ὅτι γιὰ τὸ γνῶρισμα τοῦ κάθε λαοῦ, λοιπὸν καὶ τῶν Κουτσόβλαχων, εἶν' ἕνα στοιχεῖον ἀπαραίτητον καὶ ἡ γνώσιν τῶν ὀνομάτων, κ' ἔφτανε αὐτὸς ὁ λόγος γιὰ νὰ δικαιολογήσῃ καὶ τὸ μάζεμα τοῦτον ἐδῶ. Ἀλλὰ ἐμένα κι ἄλλος λόγος μὲ παρακίνησε νὰ τὰ μαζέψω, ὁ ἀκόλουθος.

Ἀπὸ πολλὰ χρόνια ἔχω σκεφτῇ νὰ κάμω μιὰ συναγωγὴ, κατὰταξιν καὶ ἐρμηνείαν τῶν νεοελληνικῶν ὀνομάτων, κυρίως τῶν ἐπιθέτων (παρανομάτων), ἀλλὰ ὡς σχετικῶν μὲ μεγάλο μέρος αὐτῶν καὶ τῶν βαφτιστικῶν. Ὁ Μπούτουρας μ' ἐπρόλαβε κ' ἔκαμε μιὰ τέτια ἐργασία γιὰ τὰ βαφτιστικὰ*, ποὺ εἶναι:

* Ἀθανασίου Χ. Μπούτουρα. «Τὰ Νεοελληνικὰ κύρια ὀνόματα ἱστορικῶς καὶ γλωσσικῶς ἐρμηνευόμενα». Ἐν Ἀθῆναις 1912. — Ὅσο ξέρω, γιὰ τὸ ἔργον αὐτὸ ἐξὸν ἀπὸ μιὰ σύντομην κρίσιν τοῦ Ν. Βέη στὰ «Βυζαντινὰ χρονικά» ἔχουν γραφτῇ παρατηρήσεις ἀπ' τὸ Φ. Κουκουλέ στη Byz. Zeitschr. καὶ ἀπ' τὸ Στ. Κυριακίδην στὸ «Δελτίον τῆς Λαογραφίας». Κοντὰ σ' αὐτὰς — τοῦ Κουκουλέ δὲν τίς ἔχω ὅλῃ ἀκόμη, ἀλλὰ τίς εἶχε ὑπ' ὄψιν του ὁ Κυριακίδης — ἴσως προσθέσω λίγες ἀκόμη λεφτομερειακὰς σὲ κατοπινὸ φύλλον τοῦ «Νουμά».